

สีแห่งความศรัทธาและสงบสุข*

Colours of Faith and Serenity.

พงศศิริ คิตดี (Pongsiri kiddee)**

บทคัดย่อ

จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติผสมผสานกับรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรม สีในงานสถาปัตยกรรมไทย วิถีชีวิตไทยที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ไทยในความละเอียดอ่อน ความประณีตงดงามและทรงคุณค่า ที่สื่อถึงสาระเชิงนามธรรมแบบไทยภายใต้กรอบความคิดและปรัชญาตะวันออกที่ก่อให้เกิดความสงบสุข รวมไปถึงรูปทรงทางความเชื่อความศรัทธาในทางพุทธศาสนา คือแรงบันดาลใจเริ่มต้นในการสร้างสรรค์ผลงานชุด “สีแห่งความศรัทธาและสงบสุข” ที่เกิดจากความประทับใจด้วยการสัมผัสกับแสงและสี โดยให้ความสำคัญกับมิติในบรรยากาศของสีที่ก่อรูปความหมายทางทัศนธาตุ

ด้วยการก่อตัวกันผสมกันของสีที่ทับซ้อนกันในบริบทต่างๆด้วยรูปทรงที่เรียบง่ายในแบบเรขาคณิตที่เป็นเสมือนลวดลายและสัญลักษณ์ในงานศิลปะไทย ที่ค่อยๆก่อรูปจากหน่วยเล็กๆจนเป็นภาพของผลงานศิลปะภาพพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหมขึ้น จากทัศนธาตุทางทัศนศิลป์จนเกิดเป็นบรรยากาศของสี ที่ให้ความรู้สึกถึงการสัมผัสเทียน เกิดจากเงื่อนไขของกระบวนการทางเทคนิคและเกิดจากปฏิกิริยาของสีที่มีผลต่อการสัมผัสรับรู้ทางสายตา ภายในโครงสร้างของรูปทรงหลักที่ไม่แสดงตัวตนหรือขอบเขตทางกายภาพที่ชัดเจนอันเป็นกายภาพของผลงานในแบบ 2 มิติ เจตนาที่เพื่อต้องการให้เกิดการกระตุ้นการรับรู้ที่จะนำไปสู่การสร้างจินตนาการของผู้ดูที่จะเชื่อมโยงไปสู่สภาวะนามธรรม โดยมุ่งหวังไว้ว่าสีและสัญลักษณ์รูปทรง ลวดลายต่างๆ สามารถที่จะนำพาจินตนาการให้ก่อเกิดความรู้สึกถึงความศรัทธาและความสงบสุขตามความเชื่อเดิมที่มีอยู่แล้ว ในทางปรัชญาแห่งโลกตะวันออก แม้จะอาศัยหลักทฤษฎีการสร้างสรรคผลงานศิลปกรรมตามแบบของโลกตะวันตกก็ตาม

คำสำคัญ: สีแห่งความศรัทธาและสงบสุข / ภาพพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหม / ทัศนธาตุ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

This article is a part of PhD's thesis.

** นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาทัศนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, E-mail :

silkscreenmu24@gmail.com, โทรศัพท์ 084-0192483. อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์เกียรติคุณพิษณุ ศุภนิมิต, รองศาสตราจารย์พิทยศ พุทธเจริญ

He is a PhD student whose field of study is visual art and is a registered student of the graduate school, Silpakorn University. E-mail: silkscreenmu24@gmail.com, Tel. 084-0192483. Advisors: Professor Emeritus Phishnu Supanimit, Associate Professor Phatyos Buddhacharoen

Abstract

Natural environment, symbolic cultural form, color of Thai architecture, Thai life style reflecting Thai unique refinement, delicateness and values, conveyance of Thai abstract substances under eastern paradigm and philosophy which brings about tranquility, as well as Buddhist faith. All these are inspiration for the artist to create the artwork of “Color of Faith and Serenity.” The work is created from impressions on the relation between light and colors. The artist especially emphasizes color atmosphere which forms up the meaning of visual elements.

The formation of mixing and overlapping colors in various contexts with simple geometry forms is similar to the design and symbols of Thai artworks. The formation begins from small units and becomes color print of silkscreen-namely from visual elements of visual art to color atmosphere, giving the feeling of vibration. The conditions of the technique process and color reaction affect visual sensation through the structure of main forms without clear identity or physical limitation, becoming a physical base of 2 dimensioned artwork. The purpose of this work is to stimulate visual sensation which will bring about the audience’s imagination leading to abstract conditions. The artist hopes that colors and symbols, shapes, and designs will lead the audience’s imagination to the feeling of serenity and faith based on existing beliefs and eastern philosophy, although the work is created with western art creation theory

Keywords: Colours of Faith and Serenity / Silkscreen / Visual elements

บทนำ

อาหารรสชาติของอาหารนั้นมีวัตถุดิบและวิธีการปรุงเป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดรสชาติของอาหาร และอาหารรสชาติของเสียงดนตรีนั้นเกิดจากตัวโน้ตที่นักประพันธ์เป็นผู้เรียบเรียงขึ้นตามจังหวะท่วงทำนองที่จะก่อให้เกิดเสียงดนตรีอันไพเราะจากการบรรเลงของวงซิมโฟนี ออร์เคสตรา (symphony orchestra) ที่สามารถถ่ายทอดอันสื่อถึงท่วงอารมณ์ความรู้สึกตามที่นักประพันธ์นั้นต้องการ ในส่วนรสชาติทางด้านทัศนศิลป์นั้นเกิดจากทัศนธาตุที่ศิลปินเป็นผู้กำหนดสร้างสรรค์ขึ้นอันได้แก่ จุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ผ่านกระบวนการทางด้านเทคนิคต่างๆทางทัศนศิลป์ และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ในการศึกษาระดับปริญญาเอก ชุด “สีแห่งความศรัทธาและสงบสุข”(Colours of Faith and Serenity) ของข้าพเจ้า ซึ่งเป็นผลงานที่สื่อถึงบรรยากาศของสีแห่งความศรัทธาและสงบสุขโดยมีทัศนธาตุทางด้านทัศนศิลป์ได้แก่ สี จุด เส้น รูปทรง พื้นผิวและกระบวนการทางเทคนิคเป็นส่วนประกอบสำคัญในการสร้างสรรค์ ซึ่งมีเนื้อหาแนวความคิดที่มีความสัมพันธ์กันกับทัศนธาตุและกระบวนการทางด้านทัศนศิลป์ดังกล่าวข้างต้น เพื่อต้องการถ่ายทอดความรู้สึก (ศรัทธา) ภายในจิตใจสู่ผลงานศิลปะในรูปแบบนามธรรมผ่านบรรยากาศของสี

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

วิทยานิพนธ์ชุด “สีแห่งความศรัทธาและสงบสุข” เป็นเรื่องราวของการก่อตัวกันผสมกันของสีที่ทับซ้อนกันในบริบทต่างๆด้วยรูปทรงที่เรียบง่ายในแบบเรขาคณิตที่เป็นเสมือนลวดลายและสัญลักษณ์ในงานศิลปะไทย ที่ค่อยๆก่อรูปจากหน่วยเล็กๆจนเป็นภาพของผลงานศิลปะภาพพิมพ์ขึ้นจากทัศนธาตุทางทัศนศิลป์จนเกิดเป็นบรรยากาศของสีที่ให้ความรู้สึกถึงการสัมผัสที่เย็น ที่เกิดจากเงื่อนไขของกระบวนการทางเทคนิคและเกิดจากปฏิกิริยาของสีที่มีผลต่อการสัมผัสรับรู้ทางสายตาภายในโครงสร้างของรูปทรงหลักที่ไม่แสดงตัวตนหรือขอบเขตทางกายภาพที่ชัดเจน เจตนาที่ต้องการให้เกิดกระตุ้นการรับรู้ที่จะนำไปสู่การสร้างจินตนาการของผู้ดูที่จะเชื่อมโยงไปสู่สภาวะนามธรรมแห่งความศรัทธาและสุขสงบดังจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยการนำเอาหลักการศึกษาศิลปะสร้างสรรค์ศิลปะแบบตะวันตกมาประยุกต์ใช้ ซึ่งสามารถสรุปเป็นข้อๆได้ดังนี้

1. ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยทัศนธาตุทางด้านทัศนศิลป์ ได้แก่ สี จุด เส้น ด้วยกระบวนการสร้างสรรค์ตามหลักการทางตะวันตกที่สามารถแสดงความศรัทธาความสงบแบบไทยได้
2. แสดงให้เห็นว่าสีและองค์ประกอบ (โครงสร้าง) ของสถาปัตยกรรมไทยรวมถึงศิลปวัฒนธรรมสามารถที่จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยได้
3. ทฤษฎีสีรวมไปถึงกระบวนการทำงานสร้างสรรค์ (เทคนิค) นั้นมีความสำคัญและมีความสอดคล้องกันสนับสนุนส่งเสริมให้สามารถบรรลุไปยังวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้

ขอบเขตของการศึกษา

1. นำเสนอเนื้อหาความคิดและเรื่องราวจากความประทับใจในโครงสร้างและสีสันบรรยากาศจากสถาปัตยกรรมไทย ด้วยบริบทของแสงสีแบบไทยที่ให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ถึงสภาวะนามธรรมในรูปลักษณะแห่งความเป็นไทย รวมถึงสภาพแวดล้อมแบบตะวันออก
2. ศึกษาวิเคราะห์ผลงานศิลปะรูปแบบแนวทางและปรัชญาการใช้สีในผลงานศิลปะของศิลปินในแนวอิมเพรสชันนิสต์และวิถีคิดในแบบของศิลปะนามธรรม เป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งที่ทำให้ผลงานศิลปะกรรมเป็นผลงานที่ไม่กลมกลืนจนเกินไป
3. ใช้รูปทรงที่เรียบง่าย หน่วยย่อยๆ ที่ค่อยๆ ผสมกันทับซ้อนกันจนก่อรูปงานเป็นระนาบมิติในบรรยากาศสี เช่นเดียวกับลวดลายในแบบของศิลปะไทย โดยการแสดงออกในผลงานจะไม่แสดงเรื่องราวทางรูปทรง แต่แสดงสาระในสภาวะหนึ่งที่เกิดจากปฏิกิริยาของสี-แสง เป็นเช่นเดียวกับแนวความคิดของศิลปะอิมเพรสชันนิสต์ (Impressionism)
4. คิดค้นกระบวนการทางเทคนิคภาพพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen) ในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยระบบความคิดแบบนามธรรม จากวิธีการพิมพ์ทับซ้อนกันเพื่อสร้างความลงตัวในมิติแห่งบรรยากาศของการเหลื่อมพรายในโครงสร้างของสีตามความต้องการ
5. นำเสนอผลงานศิลปะในแบบ 2 มิติ และจัดแสดงผลงานศิลปะจำนวน 50 ชิ้น ในลักษณะของการแสดงผลงานเดี่ยว เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน ณ พื้นที่ทางศิลปะ อาทิเช่นหอศิลป์ พิพิธภัณฑ

วิธีการศึกษาของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานชุด “สีแห่งความศรัทธาและสงบสุข”

ผลงานศิลปะการสร้างสรรค์ชุด “สีแห่งความศรัทธาและสงบสุข” มีแรงบันดาลใจจากความประทับใจในความเป็นชาติไทย คนชาติที่มีศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์มีความประณีตละเอียดอ่อนซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตเชื่อมโยงกับความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา สื่อผ่านบรรยากาศของสีเส้นและโครงสร้างของสถาปัตยกรรมไทยโดยมีหลักทฤษฎีสีของ Johannes Itten ที่กล่าวถึงความเปรียบเทียบของคุณลักษณะของสีเป็นหลักทฤษฎีสีที่นำมาประกอบเปรียบเทียบวิเคราะห์ ซึ่งลักษณะของการเปรียบเทียบนั้น เป็นการหาค่าระดับความต่างด้วยความมากหรือน้อยหรือปานกลาง ซึ่ง Johannes Itten ได้แบ่งคุณลักษณะต่างๆอันเกิดจากการทำงานของสีในรูปแบบของความเปรียบเทียบที่แตกต่างกันไว้ 7 แบบ ได้แก่

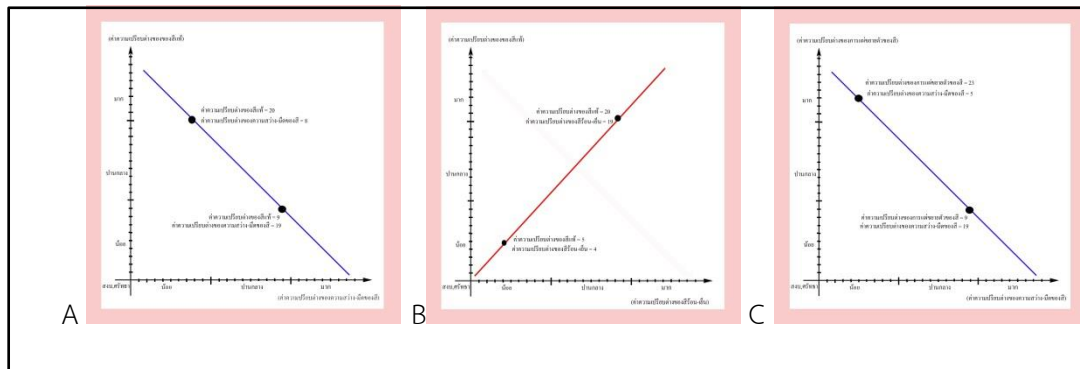
1. ความเปรียบเทียบของสีแท้(Contrast of Hue)
2. ความเปรียบเทียบของความสว่าง-มืดของสี(Light-Dark Contrast)
3. ความเปรียบเทียบของสีเย็น-สีร้อน(Cold-Warm Contrast)
4. ความเปรียบเทียบของสีคู่ประกอบ(Complementary Contrast)
5. ความเปรียบเทียบที่เกิดจากอิทธิพลของสีคู่ประกอบที่เกิดขึ้นทันที(Simultaneous Contrast)
6. ความเปรียบเทียบของความอิ่มตัวของสี(Contrast of Saturation)
7. ความเปรียบเทียบของการแผ่ขยายตัวของสี(Contrast of Extension)¹

ผลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎีสีตามหลักการข้างต้นโดยการนำไปวิเคราะห์ศึกษาผลงานจิตรกรรมที่มีแนวความคิดเช่นเดียวกับข้าพเจ้าในเรื่องความศรัทธาความสงบสุข จากการประกวดผลงานจิตรกรรมบัวหลวงซึ่งเป็นผลงานที่มีคุณภาพซึ่งได้ผ่านการคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิ จากการศึกษาทำให้ข้าพเจ้าพบว่าบรรยากาศของสีที่จะทำให้เกิดความรู้สึกถึงความศรัทธาและความสงบสุขนั้น การใช้สีในการสร้างสรรค์จะมีทั้งลักษณะของความเปรียบเทียบแบบคล้ายตามกันและแบบผกผันกันของความเปรียบเทียบของสีแบบต่างๆที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยกตัวอย่างเช่น บรรยากาศของสีที่จะมุ่งไปสู่ความศรัทธาที่สงบสุขได้นั้น ค่าของความเปรียบเทียบของสีแท้(Contrast of Hue)จะต้องมีลักษณะแปรผันแบบผกผันกับค่าของความเปรียบเทียบของความสว่าง-มืดของสี(Light-Dark Contrast) แต่ค่าของความเปรียบเทียบของสีแท้(Contrast of Hue)กับค่าของความเปรียบเทียบของสีเย็น-สีร้อน(Cold-Warm Contrast)จะมีลักษณะแปรผันแบบคล้ายตามกัน ในส่วนของค่าความเปรียบเทียบของการแผ่ขยายตัวของสีกับค่าความเปรียบเทียบของความสว่าง-มืดของสีจะมีลักษณะความผันแปรแบบผกผันกัน (ภาพที่ 1) นอกจากนี้แล้วอิทธิพลทางด้านศิลปกรรมตะวันตกก็ยังเป็นสิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้านำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ถึงรูปแบบวิธีการและแนวความคิดได้แก่ ศิลปะลัทธิอิมเพรสชันนิสซึม (Impressionism) ที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกประทับใจจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้า ซึ่งในทางปรัชญาคำว่า อิมเพรสชัน (Impressionism) หมายถึงความรู้สึกของมนุษย์ที่ต้องการสร้างรอยประทับใจขึ้น² และศิลปะลัทธิแสดงอารมณ์นามธรรม (Abstract Expressionism) นั้น “เชื่อว่าได้หลุดพ้นจากการพึ่งพาธรรมชาติ งานศิลปะเกิดขึ้นอย่างฉับพลันของจิตไร้สำนึก จึงบังเกิดรูปทรงที่ไม่ได้มีเจตนา ศิลปินกลุ่มนี้ปฏิเสธการออกแบบใช้สีเส้นรุนแรงตามอารมณ์ความรู้สึก ใช้เทคนิค

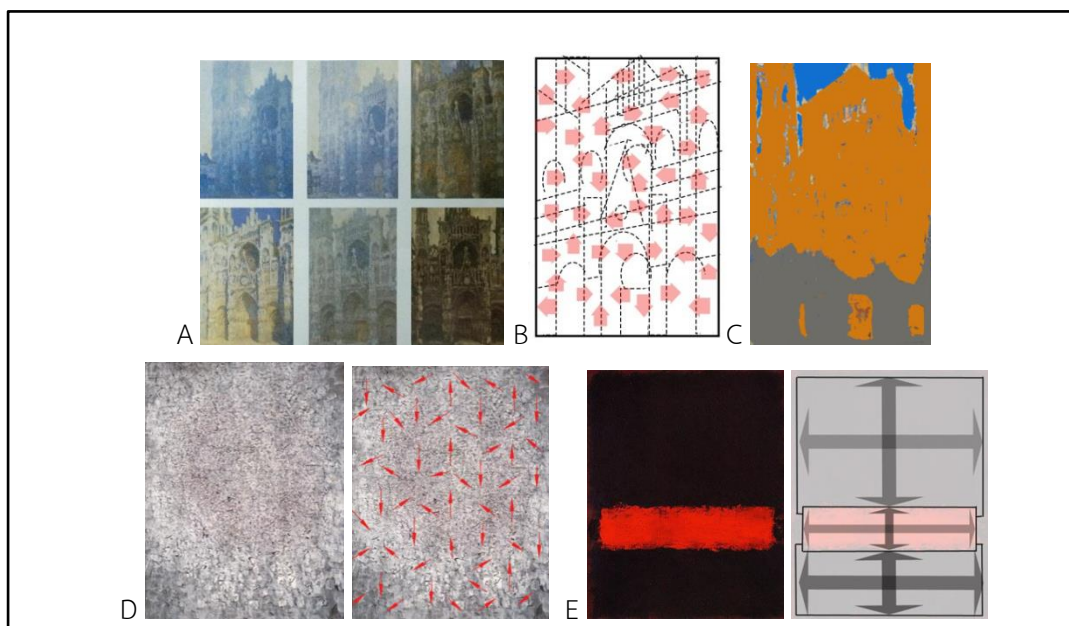
¹ โจฮันเนท อิทเทน, *องค์ประกอบของสี*, แปลโดยวิญญู สติวิทยานันท์และคนอื่น(กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ม.ป.ป.), 37.

² อารี สุทธิพนธ์, *ศิลปะนิยม* (กรุงเทพฯ: กระดาษสา, 2528), 172.

การสร้างภาพอย่างอิสระเสรีเช่นการวาดภาพ การหยดสี สลักสี การเทสี ฯลฯ³ สิ่งต่างๆเหล่านี้นับเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการบวนการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้าเปรียบเสมือนเข็มทิศที่ใช้กำหนดทิศทางไปสู่เป้าหมาย(ภาพที่ 2)



ภาพที่ 1 ภาพไดอะแกรมแสดงความผันแปรของค่าของความเปรียบต่างของสี, A แสดงความผันแปรแบบผกผันระหว่างค่าความเปรียบต่างของสีเทียบกับค่าความเปรียบต่างของความสว่าง-มืดของสี, B แสดงความผันแปรแบบคล้ายตามระหว่างค่าความเปรียบต่างของสีเทียบกับค่าความเปรียบต่างของสีเย็น-สีร้อน, C แสดงความผันแปรแบบผกผันระหว่างค่าความเปรียบต่างของการแผ่ขยายตัวของสีกับค่าความเปรียบต่างของความสว่าง-มืดของสี



ภาพที่ 2 ภาพแสดงลักษณะของการศึกษาวิเคราะห์ผลงานศิลปะตะวันตกทั้งศิลปะลัทธิอิมเพรสชันนิสซึมและศิลปะลัทธิแสดงอารมณ์นามธรรม, A ผลงานศิลปะของโคล้ด โมแนต์, B แสดงรูปทรงแบบเปิดและทิศทางของสีที่อิสระ, C สัดส่วนของการใช้สีร้อน-เย็น, D แสดงทิศทางของการเคลื่อนที่ของสีอย่างอิสระ, E แสดงลักษณะของการแผ่ขยายตัวของสี

³ วุฒิ วัฒนสิน, ประวัติศาสตร์ศิลปะ (กรุงเทพฯ: ลิขประภา, 2552), 118.

กระบวนการศึกษาข้อมูลด้านรูปแบบของงานศิลปะ

เป็นการวิเคราะห์ทบทวนถึงปัจจัยต่างๆของทัศนธาตุทางทัศนศิลป์ที่ก่อให้เกิดรูปแบบอันมีผลต่อผลงานศิลปะของข้าพเจ้าดังนี้คือ

1. สี (Colour) เป็นทัศนธาตุหลักที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้นๆกว่าได้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีความหมายสื่อถึงเรื่องของอารมณ์ความรู้สึกและบรรยากาศ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากสีเป็นตัวการหนึ่งที่สามารถจะนำพาหรือสื่อสารสาระการแสดงออกทางสภาวะอารมณ์ความรู้สึกของผลงานไปสู่ผู้ดูได้เป็นอย่างดี ดังนั้นด้วยการที่ข้าพเจ้าเป็นคนที่มีความชื่นชอบในธรรมชาติและเติบโตมาในสังคมชนบทที่แวดล้อมไปด้วยบรรยากาศที่สวยงาม ทำให้มีทัศนคติในเชิงบวกจึงส่งผลให้มีมุมมองเกี่ยวกับศิลปะนั้นเป็นที่สวยงามซึ่งสามารถช่วยยกระดับจิตใจได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ข้าพเจ้ามีความชื่นชอบในเรื่องของการใช้สีและนำสีสันทึกลากหลายมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ข้าพเจ้าจึงใช้สีสดใสใสบิกบาน หรรษา และศรัทธา โดยมีการกำหนดสีตามความเป็นจริงที่สามารถพบเห็นได้ตามสถาปัตยกรรมไทยและสีสันทึบของบรรยากาศซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่น่ามาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน รวมไปถึงหลักการของการใช้สีตามหลักของทฤษฎีสีที่ได้ทำการศึกษามา ซึ่งข้าพเจ้ามีความเชื่อเดิมอยู่แล้วว่าสีนั้นมีความพิเศษมีความมหัศจรรย์ เป็นตัวการหนึ่งที่สามารถแทนค่าหรือบ่งบอกถึงอารมณ์ความรู้สึกของผลงานศิลปะได้ทั้งอารมณ์เศร้า บิกบาน สงบ ปิติ สนุกสนานหรือความศรัทธา ดังนั้นสีจึงเป็นตัวการสำคัญในการสร้างอารมณ์ความรู้สึกที่ข้าพเจ้าต้องการถ่ายทอดให้แก่ผลงาน ดังในผลงานศิลปะที่ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ขึ้น

2. เส้น (Lines) ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้านั้นนอกเหนือจากสีและรูปทรงที่เป็นตัวกำหนดเรื่องราวแนวความคิดและมีความสำคัญแล้ว ทัศนธาตุที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ เส้น เพราะว่าในผลงานการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าใช้เส้นเป็นตัวการสร้างลวดลายและรูปทรง เส้นจำนวนหลายๆเส้นประกอบกันจนเป็นรูปทรง รูปทรงหลายรูปทรงประกอบกันจนเป็นพื้นผิว พื้นผิวที่กว้างใหญ่จึงสามารถแสดงตัวเป็นบรรยากาศ เส้นที่แสดงตัวเป็นลวดลายซึ่งปรากฏอยู่ในผลงานของข้าพเจ้านั้นได้แก่ ลวดลายพื้นฐานทางเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม รูปทรงสี่เหลี่ยม และลวดลายที่บ่งบอกถึงความเป็นไทยเช่นลวดลายของดอกไม้ ลวดลายทางศิลปะไทยตลอดจนลวดลายที่เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงพระพุทธศาสนาเช่น ลวดลายของเจดีย์ ลวดลายของพระพุทธรูป ลวดลายต่างๆเหล่านี้เป็นลวดลายที่มีลักษณะเป็นรูปทรงโปร่งดังนั้นเมื่อเกิดการซ้อนทับกันตามวิธีการของการสร้างสรรค์หลายๆชั้นหลายๆระนาบก็จะทำให้เกิดทั้งน้ำหนักและโครงสร้างใหม่ขึ้น ซึ่งโครงสร้างใหม่ที่เกิดขึ้นมีลักษณะของเส้นในจินตนาการเกิดขึ้นด้วย กล่าวคือ “เส้นที่มองไม่เห็นด้วยตาเป็นเส้นในจินตนาการที่ผู้ดูจะรู้สึกหรือปะติดปะต่อเชื่อมโยงจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง เส้นชนิดนี้เดินทางด้วยความรู้สึกไม่ใช่ด้วยการมองเห็น เป็นเส้นที่มีความสำคัญมากในงานศิลปะ พลังอำนาจในงานศิลปะที่จะเคลื่อนไหวหรือหยุดนิ่งผ่านคลายหรือตึงเครียดก็อยู่ที่เส้นโครงสร้างหรือเส้นภายในที่มองเห็นนี้”⁴ ดังนั้นเส้นในผลงานศิลปะของการสร้างสรรค์ข้าพเจ้าที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์เมื่อเกิดการซ้อนทับกันตามกระบวนการทางด้านเทคนิคแล้ว ก็จะมีผลให้เกิดเรื่องของบรรยากาศที่มีลักษณะระยิบระยับสามารถรับรู้ถึงความรู้สึกของการเคลื่อนไหวและ

⁴ ชลุต นิมเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ(กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2553), 53.

สั้นสะท้อนในทางการมองเห็นทางสายตา อันจะส่งผลไปสู่การรับรู้ทางอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในผลงานได้เป็นอย่างดี

3. รูปทรง (Form) จากการที่ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นสิ่งต่างๆที่มีการก่อเกิดหรือเติบโตขึ้นมาทั้งที่เกิดขึ้นเองตามเป็นธรรมชาติหรือมนุษย์นั้นเป็นผู้สร้างขึ้นมา ซึ่งล้วนแล้วแต่เกิดจากการรวมตัวแล้วขยายออกจากมวลหรือรูปทรงเล็กๆไปสู่มวลหรือรูปทรงใหญ่ขึ้นแทบทั้งสิ้น จากข้อคิดดังกล่าวนี้เองที่ทำให้ข้าพเจ้านำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานโดยให้ความสนใจในรูปทรงที่สื่อถึงเรื่องราวความเป็นไทยและพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยรูปทรงลวดลายเรขาคณิต ลวดลายทางศิลปะไทย และลวดลายสัญลักษณ์ที่สื่อถึงพระพุทธศาสนาที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ได้แก่

- ลายวงกลม เป็นลวดลายทางเรขาคณิตที่ปรากฏและสามารถพบเห็นได้ทั่วไปตามที่ต่างๆ สามารถสื่อถึงการเติบโตการแผ่ขยายออกได้อย่างชัดเจน ดังเช่น วงกลมที่เกิดจากรอบวงของต้นไม้ที่แสดงให้เห็นถึงการเติบโตในแต่ละหนึ่งปี หากมองลึกลงไปอีกก็จะพบได้ว่าส่วนประกอบเล็กๆของพืชที่เรียกว่านิวเคลียสนั้นก็มีลักษณะเป็นรูปทรงกลมประกอบกันอยู่ (ภาพที่3)

- ลายสี่เหลี่ยม เป็นลวดลายทางเรขาคณิตที่เรียบง่ายอีกลวดลายหนึ่งที่สามารถพบเห็นเป็นรูปธรรมได้จากรูปแบบของโครงสร้างของอาคาร เสา คาน โครงเหล็ก ซึ่งถูกซ่อนอยู่ภายในสถาปัตยกรรมต่างๆ เป็นการก่อตัวในระบบเชิงช่างที่สามารถอธิบายให้เห็นถึงการก่อตัวการเติบโตการแผ่ขยายออกได้เป็นอย่างดี จนกลายเป็นรูปทรงใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ในโครงสร้าง (ภาพที่3)

- ลายดอกไม้ เป็นลวดลายที่ต้องการแสดงถึงความหมายนัยยะของความรู้สึกเบิกบานความสุขตามวิสัยของธรรมชาติ ซึ่งข้าพเจ้าได้ตัดทอนลวดลายมาจากลวดลายที่สามารถพบเห็นได้จากรูปดอกไม้ลายปูนปั้นที่ประดับอยู่ตามซุ้มประตูวัดและหน้าบันของวิหารให้มีลักษณะที่เรียบง่ายมากขึ้น เพื่อให้มีความสอดคล้องกับลวดลายรูปทรงอื่นๆที่จะนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ร่วมกันซึ่งจะทำให้เกิดความกลมกลืน(ดังภาพที่3)

- ลายศิลปะไทย ได้แก่ลายกระจังตาอ้อย ลายประจายาม ลายประยุกต์ ซึ่งศิลปะไทยนั้นเป็นศิลปะอันสวยงามเกิดขึ้นด้วยฝีมือและสติปัญญาอันชาญฉลาดของช่างเขียน โดยได้รับแรงบันดาลใจและอาศัยรูปทรงจากพืช พันธุ์ไม้ สรรพสัตว์ และสิ่งที่เป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ใบไม้ เปลวไฟ มาคิดตัดแปลงเพิ่มเติมให้เป็นลวดลายต่างๆจัดวางรูปกระจังหว่าให้เป็นระเบียบกลมกลืนเป็นอันดี โดยเลียนแบบของจริงตามธรรมชาติแล้วค่อยๆลดทอนความเหมือนจริงจนกลายเป็นลวดลายที่มีเอกลักษณ์ มีลักษณะของการก่อตัวของลวดลายเล็กๆจนเป็นลวดลายใหญ่ (ภาพที่3)

- ลวดลายสัญลักษณ์ที่สื่อถึงพระพุทธศาสนาเช่น ลวดลายของเจดีย์ ลวดลายของพระพุทธรูป ลวดลายของลายกันหอย ลวดลายของดอกบัว ลวดลายเหล่านี้เป็นลวดลายที่สอดแทรกอยู่ในผลงานและช่วยเสริมให้เกิดบรรยากาศที่สื่อไปถึงเรื่องราวของความศรัทธาในทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นจากลวดลายที่ประกอบกันจนเป็นรูปทรงดังกล่าวที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นหน่วยย่อยเล็กๆเหล่านี้ค่อยๆก่อตัวกันขึ้น ด้วยกรรมวิธีทางเทคนิคของการพิมพ์ทับซ้อนกันจนเกิดเป็นรูปทรงใหญ่ จากรูปทรงย่อยๆที่มีการก่อตัวกันเป็นรูปทรงใหญ่นี้เป็นส่วนที่มีความสำคัญและสอดคล้องกับแนวความคิดของข้าพเจ้ากับวิถีคิดแบบช่างโบราณ (ภาพที่3)

4. พื้นผิว (Texture) ในส่วนของลักษณะพื้นผิวสามารถอธิบายได้ดังนี้“ลักษณะผิวโดยทั่วไปถือว่าเป็นทัศนธาตุที่มีได้เป็นหลักในการสร้างรูปทรง เพราะตัวมันเองมีข้อจำกัดไม่มีลักษณะทั่วไปสมบูรณ์เหมือนธาตุอื่นๆ ลักษณะผิวมี 2 ชนิดคือ ลักษณะผิวที่เราจับต้องได้ และลักษณะผิวที่ทำเทียมขึ้น⁵” ดังนั้นด้วยพื้นฐานทางเทคนิคทางภาพพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหม การที่จะสร้างพื้นผิวที่มีลักษณะที่สามารถจับต้องได้นั้นจึงนับได้ว่าเป็นเรื่องยาก ด้วยเหตุนี้พื้นผิวในผลงานการสร้างสรรคของข้าพเจ้าจึงมีลักษณะเป็นพื้นผิวที่ทำเทียมขึ้นมา เมื่อมองดูจะให้ความรู้สึกว่ายาบหรือละเอียด แต่เมื่อได้สัมผัสหรือจับต้องเข้าจริงกลับมีลักษณะเป็นพื้นผิวแบบเรียบๆ อันเกิดจากเส้นของลวดลายที่ซ้อนทับกันจนทำให้เกิดพื้นผิวที่ระยิบระยับทางสายตา ซึ่งข้าพเจ้าได้ใช้พื้นผิวในรูปแบบนี้ปกคลุมไปทั่วทั้งภาพ ทั้งนี้และทั้งนั้นก็เพื่อยังผลให้เกิดบรรยากาศของสีที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งภาพ ซึ่งจะทำให้ผลงานการสร้างนั้นมีความเป็นเอกภาพของบรรยากาศขึ้นภายในผลงาน (ภาพที่ 7)

5. พื้นที่ว่าง (Space) พื้นที่ว่างในงานศิลปะนั้นล้วนเป็นที่ว่างที่ถูกกำหนดแล้วให้มีลักษณะและมิติตามที่ศิลปินหรือผู้สร้างสรรค์มีความต้องการ ที่ว่างเป็นทัศนธาตุที่มีบทบาทสำคัญมากในเรื่ององค์ประกอบของรูปทรง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรูปทรงและทัศนธาตุอื่นๆทุกชนิดเป็นทัศนธาตุที่มองไม่เห็น แต่จะปรากฏหรือแสดงตัวก็ต่อเมื่อมีทัศนธาตุอื่นมาทำปฏิกิริยาปฏิสัมพันธ์กันขึ้น ที่ว่างนั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะได้แก่ ที่ว่างแบบรูปปิดและที่ว่างแบบรูปเปิด ทั้งนี้ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าใช้ลักษณะที่ว่างแบบรูปเปิด กล่าวคือ เป็นรูปแบบที่มีเส้นรอบนอกเปิดออกในลักษณะที่ไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนให้ความรู้สึกพราวเลื่อนจึงส่งผลให้พลังเคลื่อนไหวของที่ว่างในรูปแบบนี้ให้ความรู้สึกสงบสบายเกิดขึ้นภายในผลงาน เป็นความรู้สึกของความว่างที่เข้าไปละลายลดทอนความหนาแน่นและชัดเจนของรูปทรงจนเกิดเป็นบรรยากาศสีภายในผลงานขึ้นมาแทน

สี (Colour), เส้น (Lines), รูปทรง (Form), พื้นผิว (Texture), พื้นที่ว่าง(Space)ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นล้วนเป็นทัศนธาตุทางทัศนศิลป์ที่ล้วนแล้วแต่มีหน้าที่และบทบาทในการแสดงออกโดยตัวของตัวเอง ซึ่งมีความสอดคล้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้เลย ซึ่งถ้าขาดทัศนธาตุอย่างใดอย่างหนึ่งที่ว่านี้เสียแล้วผลงานการสร้างสรรคของข้าพเจ้าก็ไม่สามารถที่จะสัมฤทธิ์ผลได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หากแต่หน้าที่และบทบาทในการแสดงออกของทัศนธาตุที่ได้กล่าวมานั้นจำเป็นต้องมีส่วนที่พอเหมาะพอดีจึงจะสามารถทำให้ผลงานของการสร้างสรรค์นี้แสดงออกถึงรสชาติทางศิลปะได้ดีเยี่ยม ซึ่งความพอเหมาะพอดีที่ว่านี้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจประสบการณ์ของผู้ทำการวิจัยสร้างสรรค์เป็นสำคัญ คล้ายกับกุกุฝีมือเลิศในการปรุงรสชาติของอาหารเอง ซึ่งมีได้มีอัตราส่วนหรือมาตรวัดซึ่งตวงที่แน่นอนตายตัว ดังนั้นผลของความชื่นชอบก็ขึ้นอยู่กับรสนิยมและประสบการณ์ร่วมของผู้ชมด้วยส่วนหนึ่ง (ภาพที่ 6)

การศึกษาข้อมูลด้านเทคนิคศิลปะภาพพิมพ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

กระบวนการการทำงานหรือการสร้างสรรคผลงานศิลปะของศิลปินนั้น นอกเหนือการได้รับสิ่งเร้าจากอิทธิพลทางธรรมชาติแวดล้อมและอิทธิพลทางด้านศิลปกรรมที่จะเป็นตัวกำหนดเนื้อหาแนวความคิด รูปแบบของผลงานการสร้างสรรคแล้ว การมีทักษะความชำนาญทางด้านเทคนิคกรรมวิธีในการสร้างสรรค์ก็ยังเป็นอีกสิ่งหนึ่ง

⁵ ชลุต นิมเสมอ, องค์ประกอบของศิลปะ (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2553), 82.

ที่จะกำหนดขอบเขตรูปแบบของผลงานได้ ยิ่งถ้าเป็นผลงานทางด้านศิลปะภาพพิมพ์แล้วนั้น การเลือกใช้เทคนิควิธีการต่างๆที่มีอยู่ในกระบวนการของการทำงานศิลปะภาพพิมพ์นั้นนับได้ว่ามีส่วนสำคัญกับการสร้างสรรค์ผลงาน เนื่องจากมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนเรื่องแนวความคิดได้ดียิ่งขึ้น กระบวนการทางเทคนิคในศิลปะภาพพิมพ์แต่ละเทคนิคนั้นมีคุณลักษณะและรสชาติเฉพาะ มีความโดดเด่นซับซ้อนในทางสร้างสรรค์ที่ไม่เหมือนกันอันส่งผลไปสู่การสื่อสารและแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกที่ต่างกัน ดังนั้นการคำนึงถึงเทคนิคที่จะนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งเพื่อที่จะให้เกิดผลสำเร็จสูงสุด ดังนั้นข้าพเจ้าจึงเลือกใช้เทคนิคภาพพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk Screen) มาเป็นเทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์อย่างไรก็ตามในขั้นตอนของการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้านั้นข้าพเจ้ามิได้ใช้กระบวนการทางด้านศิลปะภาพพิมพ์เทคนิคภาพพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหมตามรูปแบบประเพณีนิยมที่กระทำสืบทอดกันมา กล่าวคือ การมีวิธีการขั้นตอนการสร้างแม่พิมพ์การสร้างสรรคผลงานซ้ำๆและพิมพ์ผลงานซ้ำแล้วซ้ำเล่าซึ่งสามารถพิมพ์ผลงานออกมาได้เหมือนกันหลายๆชิ้นตามแต่ที่ศิลปินหรือผู้สร้างสรรค์ต้องการ ข้าพเจ้าใช้กระบวนการทางด้านเทคนิคภาพพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหมในการรองรับและช่วยสนับสนุนในการสร้างสรรค์เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ด้วยการนำกระบวนการพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหมมาพิมพ์แบบการแสดมภ์หรือประทับลงไปบนวัสดุที่ต้องการจะพิมพ์ตรงพื้นที่หรือตำแหน่งที่ข้าพเจ้าต้องการ การพิมพ์แบบนี้ให้ความเป็นอิสระในการสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น เป็นการพิมพ์ที่มีลักษณะคล้ายกับการป้ายที่ของพู่กันลงบนผืนผ้าใบในพื้นที่หรือตำแหน่งที่ต้องการ จึงอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้านั้นเป็นกระบวนการทางด้านศิลปะภาพพิมพ์ก็ได้หรือเป็นกระบวนการทางด้านจิตรกรรมก็ได้ หากแต่จะสรุปว่าเป็นกระบวนการทางด้านจิตรกรรมก็ไม่สามารถสรุปได้เพราะกระบวนการทางด้านจิตรกรรมเองนั้นไม่สามารถสร้างเทคนิคนี้ได้ด้วยตัวของมันเอง ดังนั้นทั้งกระบวนการในการสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะภาพพิมพ์และกระบวนการทางด้านจิตรกรรมได้ผสมผสานกันอยู่ในกระบวนการการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ของข้าพเจ้าได้อย่างลงตัวและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งในกระบวนการการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าได้แยกขั้นตอนการทำงานออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. **ขั้นตอนของความคิดและการแสดงออก** จากการได้สังเกตเห็นการเติบโตของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ สิ่งต่างๆเหล่านี้ก็ล้วนแล้วต่างประกอบกันขึ้นมาจากมวลเล็กๆ ที่ก่อตัวกันจนกลายเป็นมวลที่ใหญ่ขึ้นเป็นรูปทรงต่างๆ ซึ่งมวลเล็กๆที่ว่านี้ต่างก็มีพื้นฐานมาจากรูปทรงเรขาคณิต จากหลักการต่างๆเหล่านี้เป็นเหตุให้ข้าพเจ้านำมาใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยนำมาใช้ผสมผสานกับโครงเรื่องที่ข้าพเจ้ามีความสนใจทั้งในความเป็นชาติไทยและศิลปวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ทั้งทางด้านแนวความคิดและกระบวนการในการทำงาน ซึ่งแนวคิดนี้ข้าพเจ้าได้ศึกษาจากสิ่งที่มีอยู่ในลักษณะรูปแบบของศิลปะไทยและตามแนวทางความเชื่อความศรัทธาจากพระพุทธศาสนา โดยอาศัยทัศนธาตุทางทัศนศิลป์เป็นตัวบอกเล่าถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกความศรัทธาเกิดขึ้นภายในจิตใจของข้าพเจ้า โดยมีความมุ่งหมายว่าสีสามารถแสดงตัวและสื่อถึงบรรยากาศแห่งความศรัทธาได้

2. **ขั้นตอนในการเตรียมการพิมพ์หรือขั้นตอนการเตรียมแม่พิมพ์** ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญ โดยเริ่มต้นจากการร่างแบบด้วยปากกาเคมีสีดำลงบนกระดาษไขหรือออกแบบลวดลายต้นแบบในโปรแกรมกราฟ

พิกสีในคอมพิวเตอร์แล้วทำการพริ้นด้วยหมึกสีด่างบนกระดาษไซ ซึ่งลวดลายรูปภาพต้นแบบที่สร้างขึ้นนี้จะต้องมีคุณสมบัติที่โปร่งแสง เพื่อจะได้ง่ายและสะดวกในการทำการสร้างแม่พิมพ์ในขั้นตอนต่อไป หลังจากออกแบบลายต้นแบบเสร็จแล้ว ก็นำลายต้นแบบไปสร้างแม่พิมพ์ด้วยปฏิกิริยาทางเคมีในห้องปฏิบัติการหรือห้องมืด เพื่อจะได้ลวดลายต้นแบบไปปรากฏอยู่บนบล็อกสกรีนที่จะนำไปใช้เป็นแม่พิมพ์ ซึ่งข้าพเจ้าได้กำหนดให้หนึ่งแบบหนึ่งลวดลายต่อหนึ่งบล็อกสกรีน ดังนั้นจำนวนบล็อกสกรีนที่ใช้เป็นแม่พิมพ์ในการสร้างสรรค์ผลงานจะต้องมีสัมพันธ์กับจำนวนแบบลวดลายที่ได้ทำการออกแบบไว้ โดยสามารถสรุปเป็นลำดับขั้นตอนง่ายๆได้ดังนี้

1. ออกแบบลวดลายรูปทรงต้นแบบด้วยปากกาเคมีหมึกสีด่างบนกระดาษไซหรือวัสดุที่โปร่งแสง โดยให้ลายเส้นหรือลวดลายที่ได้ออกแบบต้องมีความทึบแสง (ภาพที่ 3)

2. ทำความสะอาดบล็อกสกรีนให้เรียบร้อยและล้างด้วยน้ำยาทำความสะอาดภาชนะเพื่อเอาคราบไซที่มองไม่เห็นที่ติดอยู่บนผ้าไหมของบล็อกสกรีนออกให้หมดแล้วนำไปตากให้แห้งสนิท

3. นำน้ำยาไวแสงที่ผสมกับกาวอัดแล้วในสัดส่วน 1:5 ปาดหรือฉาบด้วยรางปาดเวลาจะปาดก็ตักน้ำยาไวแสงใส่ลงในราง ถูกรอบฉากใหม่ให้เอียงรอรับอยู่ และกตรางปาดให้แนบกับฉากใหม่โดยทำการปาดทั้งด้านหน้าและด้านหลังให้กาวอัดนั้นเรียบสนิท

4. นำบล็อกสกรีนที่ฉาบด้วยกาวอัดเรียบร้อยแล้วไปเป่าด้วยไดร์เป่าผมให้แห้งสนิท ซึ่งขั้นตอนนี้จะต้องทำในห้องมืดหรือห้องที่มีแสงสีเหลือง วิธีการตรวจดูว่ากาวอัดแห้งสนิทหรือยังให้ใช้นิ้วมือค่อยๆแตะบริเวณริมแม่พิมพ์ ไม่ควรแตะตรงกลาง เพราะอาจจะเป็นรอยบนกาวอัดซึ่งอาจทำให้แม่พิมพ์เกิดรอยร้าวได้

5. นำฟิล์มลายต้นแบบที่ออกแบบไว้แล้วไปวางบนตู้ไฟนำบล็อกสกรีนไปวางทับบนแผ่นฟิล์มให้ผ้าไหมแนบสนิทแผ่นฟิล์มเพื่อไม่ให้เกิดเงาระหว่างฟิล์มกับผ้าไหม วางแผ่นไม้หรือหนังสือปกแข็งที่หนาเกินกว่ากรอบแม่พิมพ์วางแนบไว้ด้วย เพื่อช่วยดันให้ผ้าไหมแนบสนิทกับฟิล์มต้นแบบมากยิ่งขึ้น

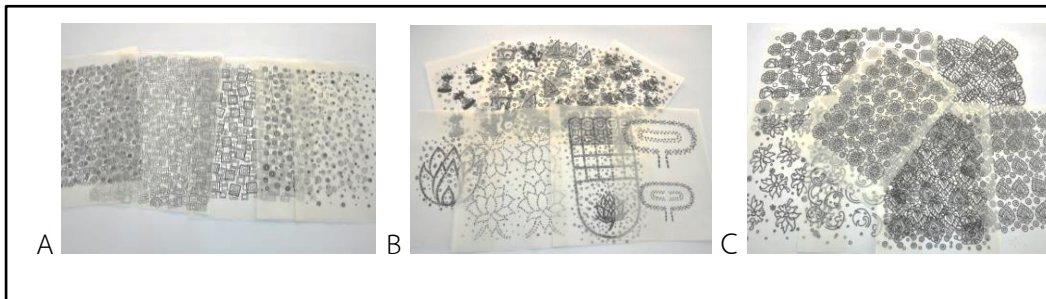
6. เปิดสวิตซ์ตู้ไฟเพื่อถ่ายแสงตามกำหนดเวลา นำบล็อกสกรีนแม่พิมพ์ไปล้างน้ำทันที พยายามฉีดน้ำเบาๆให้กาวอัดที่ไม่ได้ทำปฏิกิริยากับแสงไฟหลุดออกไปให้หมด ขั้นตอนนี้ต้องฉีดน้ำผ่านไปมาให้ทั่วบล็อกสกรีนแม่พิมพ์ จากนั้นนำไปเป่าด้วยลมร้อนให้แห้งก็พร้อมที่จะนำไปใช้ในการพิมพ์ผลงานได้แล้ว โดยแม่พิมพ์ที่ใช้แล้วสามารถนำมาใช้งานใหม่ ด้วยการใช้น้ำยาล้างแม่พิมพ์ล้างออกแล้วทำตามวิธีการดังกล่าวข้างต้นใหม่อีกครั้ง ทั้งนี้และทั้งนั้นขั้นตอนนี้จะปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ความชำนาญของผู้สร้างสรรค์เอง

3. ขั้นตอนการเตรียมวัสดุที่ใช้พิมพ์และสร้างสรรค์ผลงาน เมื่อสร้างแม่พิมพ์ตะแกรงไหมเสร็จเรียบร้อยแล้วด้วยวิธีการถ่ายกาวอัด ซึ่งในผลงานของข้าพเจ้ามีแม่พิมพ์ทั้งหมดที่ใช้ในการสร้างสรรค์ในแต่ละขั้นนั้นโดยประมาณมีจำนวนอยู่หลายลวดลายด้วยกัน ซึ่งจำนวนของลวดลายในแต่ละขั้นนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละขั้นงานนั้นๆ ทั้งนี้และทั้งนั้นจะมีลวดลายหลักอยู่ประมาณ 10 ลวดลาย นั่นก็หมายความว่าต้องมีบล็อกสกรีนที่เป็นแม่พิมพ์หลักทั้งหมด 10 บล็อกด้วยเช่นกัน นอกจากนี้แล้วยังมีลวดลายที่เสริมขึ้นมาอีกประมาณ 20 ลวดลาย ต้องมีบล็อกสกรีนที่เป็นแม่พิมพ์อีกประมาณ 20 บล็อกสกรีนด้วยเช่นกัน โดยก่อนจะเริ่มพิมพ์งานข้าพเจ้าจะต้องเตรียมวัสดุที่จะต้องพิมพ์ลงไปเป็นผลงานก่อนเสมอ ซึ่งข้าพเจ้าใช้ผ้าใบ(Canvas)เป็นวัสดุในการพิมพ์ผลงาน ทั้งนี้ก็เพราะว่าผลงานของข้าพเจ้ามีขนาดใหญ่การใช้กระดาษเป็นวัสดุในการพิมพ์ดูจะ

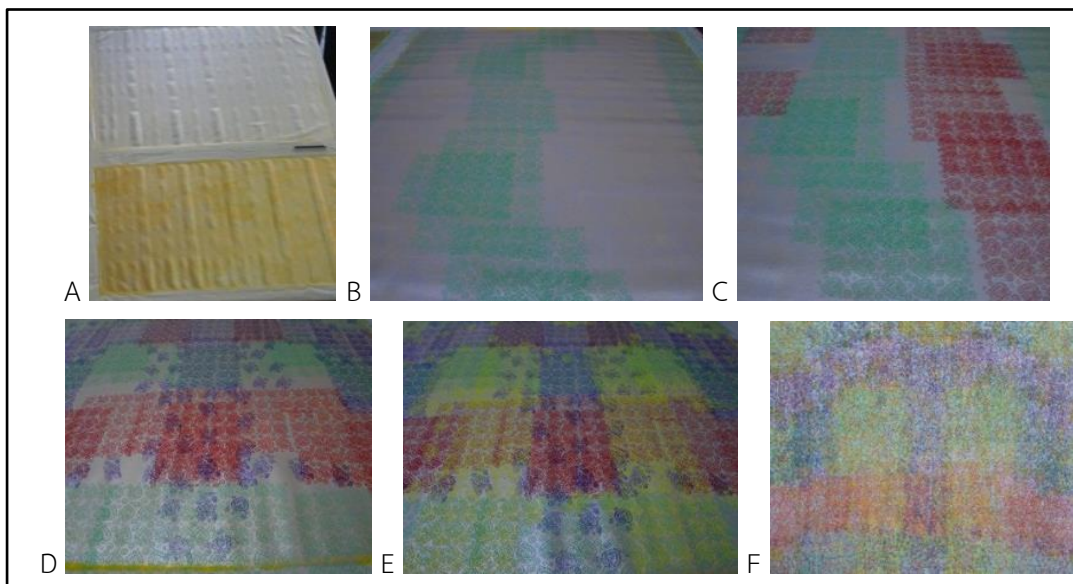
ไม่เหมาะสมเนื่องจากต้องมีร่องรอยของการต่อกระดาษปรากฏให้เห็น ดังนั้นการใช้ผ้าใบ(Canvas)เป็นวัสดุในการพิมพ์จึงสามารถช่วยแก้ปัญหาในการต่อกระดาษและสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีขนาดใหญ่ได้เพราะว่าบางครั้งการสร้างสรรค์ผลงานที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับบรรยากาศของสีนั้นจำเป็นต้องอาศัยผลงานที่มีขนาดใหญ่จะได้ช่วยสนับสนุนและส่งผลต่อสีในเรื่องของบรรยากาศของสีต่ออารมณ์ความรู้สึกได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งข้าพเจ้าเตรียมวัสดุที่จะพิมพ์โดยการปูผ้าใบ(Canvas) ลงบนไม้กระดาน จากนั้นจึงระบายรองพื้นด้วย สีเงินหรือสีทองหรือสีอื่นๆที่เป็นสีอะคริลิก (Acrylic) หรือสีสกรีนประเภทสียางเขื่อน้ำตามความต้องการของข้าพเจ้าในการสร้างสรรค์ผลงานลงไปจนเต็มขอบเขตของผลงาน โดยใช้กระดาษขึงปิดกั้นในพื้นที่ของผ้าใบที่ไม่ต้องการให้เกิดการเลอะสีขณะทำการสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีการเตรียมพื้นผลงานประมาณสามหรือสี่ชั้น เพื่อไม่ให้สีหมักพิมพ์ที่จะพิมพ์ลงไปนั้นมีการแตกกร้าว เนื่องจากหมักพิมพ์ที่ใช้เป็นหมักพิมพ์เขื่อน้ำมันซึ่งเมื่อพิมพ์ลงไปแล้วนั้นจะทำให้มีการระเหยของน้ำมันที่ผสมไว้ทำให้เกิดการหดระหว่างเนื้อสีกับผ้าใบการเตรียมพื้นวัสดุที่จะทำการพิมพ์ลงไปจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งเช่นกัน (ภาพที่ 4)

4. ขั้นตอนการพิมพ์ผลงาน ขั้นตอนของการสร้างสรรค์ในการพิมพ์ผลงานนั้นข้าพเจ้าเริ่มต้นการพิมพ์โดยใช้แม่พิมพ์ที่มีลวดลายใดลวดลายหนึ่งก่อนเสมอเป็นการพิมพ์ที่มีลักษณะคล้ายแบบเดียวกันกับการกดแสตมป์ หากแต่เป็นการแสตมป์โดยใช้วิธีการพิมพ์ลายสกรีนที่มีขนาดเล็กๆค่อยๆแผ่ขยายออกไปคลุมทั้งภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวกำหนดโครงสร้างภายในผลงานและบรรยากาศโดยรวมของภาพ ข้าพเจ้าจึงได้กำหนดกลุ่มสีที่จะใช้ในการสร้างสรรค์ในแต่ละชิ้นงานด้วยการอ้างอิงกลุ่มสีมาจากตัวผลงานต้นแบบภาพร่างที่ได้ทำการร่างเอาไว้ก่อนหน้า (ดังภาพที่ 5) จากนั้นก็ใช้สีที่มีปริมาณมากที่สุดจากภาพต้นแบบที่ได้ทำการร่างไว้พิมพ์ลงไปก่อน แล้วค่อยเปลี่ยนสีที่จะพิมพ์ตามความต้องการโดยดูโครงสร้างจากแบบร่าง (Sketch) โดยการพิมพ์ลงไปทีละระนาบเป็นการพิมพ์จากลวดลายเล็กๆแล้วค่อยเลื่อนเพื่อให้ลวดลายได้แผ่ขยายออกไปตามโครงสร้างของสีที่ข้าพเจ้าได้ร่างไว้แล้ว ซึ่งไม่จำเป็นว่าแต่ละระนาบสีแต่ละสีจะปกคลุมทั้งภาพ เมื่อกำหนดโครงสร้างและบรรยากาศของสีได้แล้ว ข้าพเจ้าก็ใช้แม่พิมพ์อีกลวดลายมาพิมพ์ซ้อนทับเข้าไปอีกทีละระนาบ ระนาบละสี เฉดสีที่เคยพิมพ์แล้วสามารถนำมาใช้พิมพ์ใหม่ได้อีกด้วยลวดลายของแม่พิมพ์อื่นอย่างไม่จำกัด โดยมีแบบร่างเป็นตัวกำหนดสีเช่นกัน และอาศัยอารมณ์ ความรู้สึกในขณะนั้นในการใช้สีที่จะพิมพ์ด้วย ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากแบบภาพร่างบ้างตามสมควรและความเหมาะสม โดยใช้วิธีการพิมพ์แบบเดียวกับการพิมพ์แม่พิมพ์อันแรก ทั้งนี้ในส่วนของการพิมพ์แม่พิมพ์ลายที่ 2 หรือแม่พิมพ์ลายอื่นๆนั้นก็เพื่อเป็นการสลายความแข็งของโครงสร้างของสถาปัตยกรรมไทยที่เกิดจากแม่พิมพ์ชิ้นแรก และเพื่อให้เกิดบรรยากาศของสีตามที่ต้องการอันเกิดจากการผสมกันของลวดลายทั้งสีที่ทึบแสงและสีที่มีความโปร่งแสงทั้งยังเพิ่มความหมายเรื่องราวแนวคิดขึ้นให้กับผลงาน ลำดับต่อจากนี้ไป ข้าพเจ้าใช้แม่พิมพ์ที่มีลวดลายรูปทรงเรขาคณิตทรงกลมที่มีหน่วยเล็กๆ การใช้แม่พิมพ์ลายนี้ก็เพื่อต้องการสลายความแข็งกระด้างของรูปทรงสี่เหลี่ยมหรือรูปทรงอื่นที่พิมพ์ก่อนหน้านี้ไปแล้วและทำให้เกิดความกลมกลืนไม่น่าเบื่อของรูปแบบของการสร้างสรรค์ผลงาน โดยการพิมพ์ลงไปทีละระนาบระนาบละสีนั้นก็มีทั้งสีที่ทึบแสงและสีที่โปร่งแสงความหนาแน่นของรูปทรงในแต่ละพื้นที่ของผลงาน จึงขึ้นอยู่กับความพอใจของข้าพเจ้าที่เป็นผู้รับรู้ถึงอารมณ์ของสีที่ก่อตัวกันเป็นบรรยากาศของผลงานและตามแบบร่าง ต่อจากนี้ก็พิมพ์แม่พิมพ์ที่มีลวดลายต่างๆ ได้แก่ ลวดลายไทย ลวดลายพระพุทธรูป ลวดลายดอกไม้ต่างๆ ฯลฯ ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละ

ชิ้นงาน โดยมีวิธีการทำซ้ำเหมือนกับแม่พิมพ์ลายอื่นๆข้างต้นที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยอาศัยหลักการของการใช้สีที่ได้ศึกษามาแล้วเป็นสำคัญ ซึ่งโครงสร้างของกลุ่มสีที่ให้ความรู้สึกถึงบรรยากาศของความศรัทธา ตามความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งโครงสร้างของภาพต้นแบบก็ได้กำหนดทิศทางการใช้สีไว้เป็นเบื้องต้นอยู่บ้างแล้ว อย่างไรก็ตามทั้งนี้ทั้งนั้นการใช้แม่พิมพ์ขึ้นใดพิมพ์ก่อนหรือพิมพ์หลังหรือพิมพ์ไปแล้วแล้วนำกลับมาพิมพ์ใหม่อีกครั้งหรือไม่ นั้น ขึ้นอยู่กับความลงตัวความสมบูรณ์ของผลงานทั้งเรื่องสีและรูปทรงองค์ประกอบ ซึ่งอาจจะไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับตามคำอธิบายขั้นตอนการพิมพ์ข้างต้น เพราะว่ากระบวนการสร้างสรรค์การทำงานภาพพิมพ์ของข้าพเจ้ามีลักษณะคล้ายกับการปั๊มหรือสแตมป์ โดยการใช้เส้นที่มีลวดลายต่างๆทั้งเส้นที่มีขนาดเล็กและเส้นขนาดใหญ่ ซึ่งสีที่ใช้นั้นมีทั้งสีที่มีลักษณะโปร่งแสงและทึบแสง ในส่วนของพื้นผิวซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศและรูปทรงภายในผลงาน ขั้นตอนกระบวนการของการสร้างสรรค์นี้เป็นขั้นตอนและกระบวนการที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีความแตกต่างจากผลงานของศิลปินอื่น (ภาพที่ 4)



ภาพที่ 3 ภาพฟิล์มต้นแบบในการสร้างแม่พิมพ์, A ฟิล์มต้นแบบลวดลายเรขาคณิต, B ฟิล์มต้นแบบลวดลายสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนา, C ฟิล์มต้นแบบลวดลายศิลปะไทย



ภาพที่ 4 แสดงขั้นตอนกระบวนการการพิมพ์ผลงาน, A การเตรียมพื้นวัสดุที่จะพิมพ์, B กระบวนการพิมพ์สีระนาบที่หนึ่ง, C กระบวนการพิมพ์สีระนาบที่สอง, D กระบวนการพิมพ์สีระนาบที่สาม, E กระบวนการพิมพ์สีระนาบที่สี่, F ผลงานที่ได้ทำการพิมพ์เสร็จแล้วสมบูรณ์

การพัฒนาและคลี่คลายทางความคิดและกระบวนการ

การทำงานสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์ในชุดวิทยานิพนธ์เรื่องสีแห่งความศรัทธาและสงบสุข (Colours of Faith and Serenity) มีที่มาจากความประทับใจในความงามของสถาปัตยกรรมไทยโดยใช้สีสร้างบรรยากาศยังผลไปสู่อารมณ์ความรู้สึกที่ข้าพเจ้าตั้งจุดมุ่งหมายไว้ และเพื่อให้สีแสดงตัวชัดเจนและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ปัญหาที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษคือ การกำหนดสัดส่วนความชัดเจนของโครงสร้างของสถาปัตยกรรมไทยกับการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกของสีในผลงานศิลปะ ตามหัวข้อวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ด้วยเหตุนี้ในผลงานของข้าพเจ้า “สี” จึงเป็นตัวละครสำคัญที่จะสร้างอารมณ์ความรู้สึกตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยมีโครงสร้างของสถาปัตยกรรมไทยเป็นตัวกำหนดโครงสร้างของสี การคำนึงถึงเหตุและผลในกระบวนการการทำงานศิลปะมากเกินไปอาจเป็นการปิดกั้นหรือทำให้เกิดการบิดเบือนอารมณ์ความรู้สึกของตนเองที่แท้จริง ในขณะเดียวกันพื้นฐานด้านทฤษฎีทางศิลปะที่เคยได้รับการศึกษามานั้นเป็นกฎเกณฑ์หรือหลักการที่ปรากฏอยู่ในความทรงจำและความเข้าใจ หากแต่หลักทฤษฎีทางศิลปะข้าพเจ้าใช้เป็นตัวกำหนดโครงสร้างและหลักการสร้างสรรค์ผลงานขั้นต้น เพียงแต่กลับใช้สมาธิ อารมณ์ความรู้สึกของตัวเองเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าขณะสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้เหตุผลหรือหลักการอยู่บ้างบางขณะเพื่อไม่ให้เกิดความเกินเลยและไร้ทิศทางในการสร้างสรรค์ โดยอาศัยสีสันที่มีอยู่ตามความเป็นจริงในสถาปัตยกรรมประกอบกับหลักการทางด้านทฤษฎีสีที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าร่วมกับลวดลายต่างๆที่สามารถสื่อหรือนำพาไปสู่ความเป็นไทยความศรัทธาในทางพระพุทธศาสนาได้ อันได้แก่ รูปทรงกลม รูปทรงสี่เหลี่ยม ลวดลายไทยต่างๆเช่นลายกระจังตาอ้อย ลายประจำยาม ลายกันหอย ลายดอกลำดวน ลายดอกบัว ลายสัตว์หิมพานต์ รวมไปถึงลวดลายเจดีย์ลวดลายพระพุทธรูป ตลอดจนลายไทยประยุกต์เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการเปรียบเทียบและสรุปผลให้เห็นพัฒนาการของการคลี่คลายผลงานการศึกษาค้นคว้าวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ข้าพเจ้าจึงแบ่งระยะเวลาของการสร้างสรรค์เป็น 2 ระยะ คือ

1. ระยะก่อนทำวิทยานิพนธ์

ในการศึกษาค้นคว้าการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ในระยะนี้ข้าพเจ้าได้ทำการแบ่งช่วงของการสร้างสรรค์ออกเป็น 2 ช่วงเวลาดังกล่าวได้แก่

1.1 ช่วงระยะเวลาเริ่มแรกของระยะก่อนทำวิทยานิพนธ์ (ภาคการศึกษาที่1ของปีการศึกษาที่1)

เริ่มแรกของการศึกษานี้ข้าพเจ้ายังคงใช้รูปทรงเรขาคณิตในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งยังมีโครงสร้างโดยรวมของผลงานมาจากโครงสร้างของสถาปัตยกรรมไทย วัด วิหาร โบสถ์ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานตามแบบอย่างของการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต เพื่อต้องการหาแนวทางในการต่อยอดและพัฒนาองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว ในช่วงระยะแรกนี้ข้าพเจ้าได้ทดลองสร้างสรรค์ผลงานออกมาในลักษณะที่หลากหลาย กล่าวคือมีการนำสีที่มีความสดมาๆมาใช้ในการสร้างสรรค์ เป็นสีที่มีค่าของความเปรียบต่างของสีแท้และมีค่าของความเปรียบต่างของสีร้อน-สีเย็นที่มีค่ามาก รวมไปถึงการทดลองหาความเป็นไปได้ของความหลากหลายในเรื่องขนาดของเส้นลวดลายที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ที่มีขนาดเล็กแตกต่างกัน เพื่อต้องการหาความเป็นไปได้ของการซ้อนทับกันการผสมกันของเส้นจนเกิดเป็นบรรยากาศของสี ผลที่ได้จากการทดลองในระยะนี้ทำให้เกิดบรรยากาศของสีที่รุนแรงไม่สงบนิ่ง การเลือกใช้เส้นสีของลวดลายที่มีความหนาส่งผลให้เกิดการทำลายและลดทอนบรรยากาศของสีที่เกิดขึ้นในผลงาน

1.2 ช่วงระยะเวลาช่วงหลังของระยะก่อนทำวิทยานิพนธ์ (ภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษาที่ 1) การสร้างสรรค์ผลงานในช่วงระยะเวลานี้ ข้าพเจ้ายังคงอาศัยที่มาของแรงบันดาลใจจากโครงสร้างของสถาปัตยกรรมไทย วัด วิหาร โบสถ์ หากแต่ได้ลดความซับซ้อนของโครงสร้างของสถาปัตยกรรมไทยลงเพื่อให้เกิดความเรียบง่ายมากขึ้น โดยให้เหลือแค่ผนัง เพดาน เสา หน้าบัน โดยเลือกเอาเฉพาะบางส่วนหรือบางมุมมาใช้สร้างสรรค์ผลงานและนำสัญลักษณ์ลวดลายที่สื่อถึงความเป็นไทยตลอดจนพระพุทธศาสนามาใช้ในการสร้างสรรค์ได้แก่ ลายกระจังตาอ้อย ลายทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายประจำยาม เป็นต้น มีการใช้สีที่มีความโปร่งแสงมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อค้นหาความเป็นไปได้ของการเกิดบรรยากาศของสีที่เกิดจากการซ้อนทับกันผสมกันของสี และทดลองเปลี่ยนพื้นสีของผลงานก่อนทำการพิมพ์หรือสร้างสรรค์ เช่น พื้นสีเข้ม พื้นสีทอง และพื้นสีอ่อนรวมไปถึงสีขาว เพื่อค้นหาความเป็นไปได้ที่ของปฏิกิริยาของสีกับพื้นหลังของภาพที่จะส่งผลไปสู่การทำปฏิกิริยาของสีทางสายตาเกิดเป็นบรรยากาศของสีแก่ผลงานต่อไป

2. ระยะที่ทำวิทยานิพนธ์

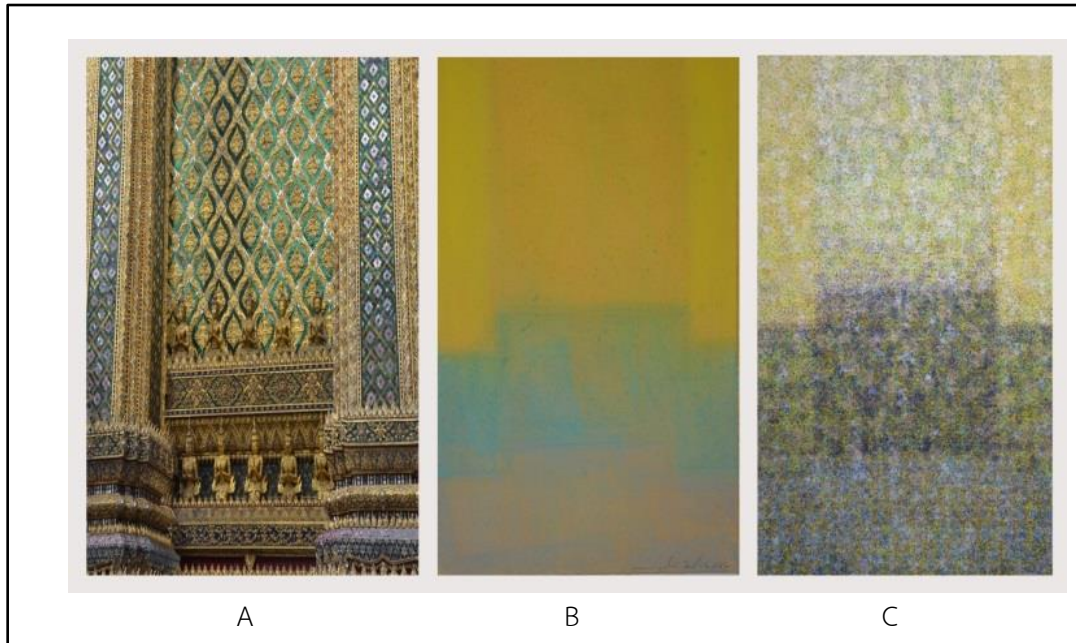
ในการศึกษาค้นคว้าการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ในระยะทำวิทยานิพนธ์นี้ข้าพเจ้าได้ทำการแบ่งช่วงของการสร้างสรรค์ออกเป็น 3 ช่วงด้วยกันโดยแบ่งตามที่มาของแรงบันดาลใจและรูปแบบของผลงาน อันได้แก่

1. ช่วงของการสร้างสรรค์ผลงานโดยมีแรงบันดาลใจมาจากสถาปัตยกรรมไทยที่ผู้ผนังเชื่อมสลายไปแล้วตามกาลเวลา ในช่วงแรกของการทำวิทยานิพนธ์นี้ข้าพเจ้ายังคงใช้การลดทอนความชัดเจนของโครงสร้างของสถาปัตยกรรมไทยและลดความสดของสี โดยใช้สีที่มีความเปรียบต่างของสีแก่ลงให้น้อยที่สุดแต่ยังใช้สีที่มีความโปร่งแสงและลวดลายสัญลักษณ์ต่างๆเหมือนเดิมใช้รูปทรงหรือโครงสร้างของสถาปัตยกรรมที่เรียบง่ายที่มีรูปทรงหรือของเขตไม่ชัดเจน เพื่อต้องการให้สีซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาได้แสดงออกในรูปแบบของบรรยากาศของสีได้อย่างชัดเจน ผลที่ได้จากการใช้สีที่โปร่งแสงก่อให้เกิดสีที่ซับซ้อนแต่ในส่วนของมิติผลงานอาจจะทำให้ดูแบน

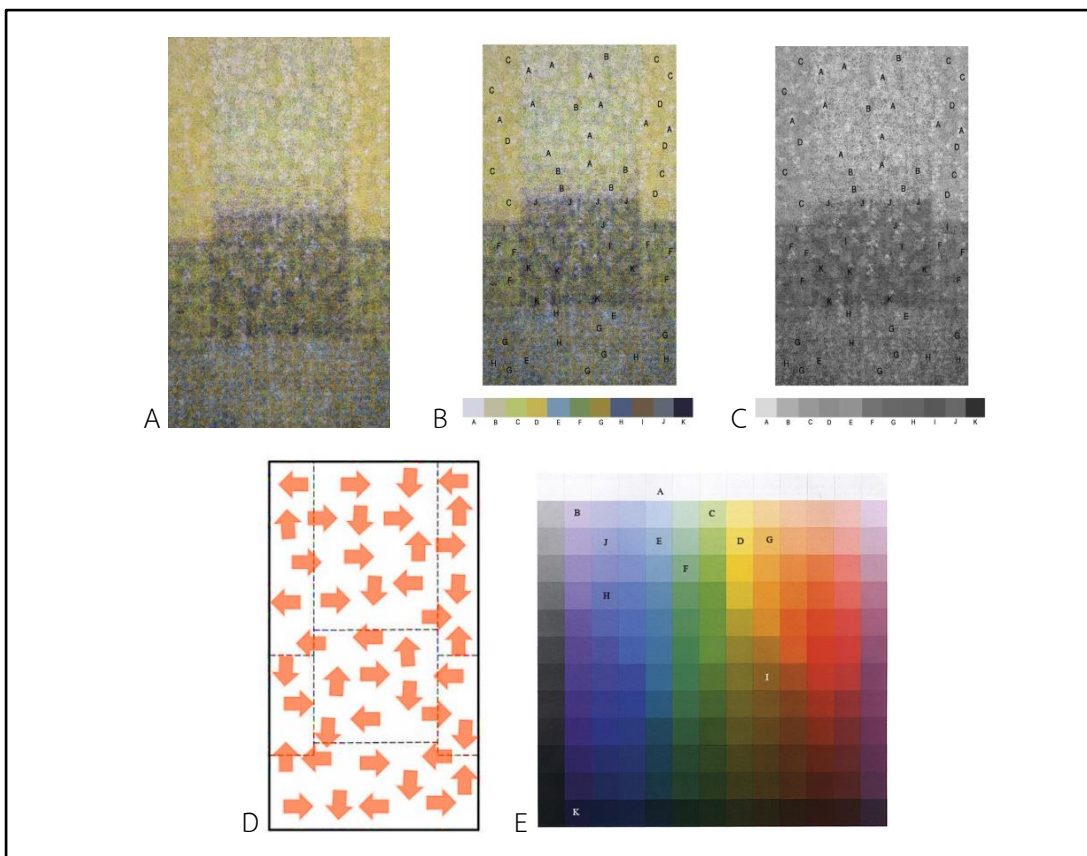
2. ช่วงของการสร้างสรรค์ผลงานโดยมีแรงบันดาลใจมาจากรูปทรงสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา ในช่วงของการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์นี้ข้าพเจ้าได้แรงบันดาลใจมาจากรูปสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อถึงพระพุทธศาสนา ได้แก่ รูปใบหน้าพระพุทธรูป สัญลักษณ์ของต้นมหาโพธิ์ ดอกบัว รอยพระพุทธรูป โดยใช้วิธีหรือกระบวนการเดิมในการสร้างสรรค์เหมือนกับช่วงที่หนึ่ง เพียงแต่ในระยะเวลาของการสร้างสรรค์ในช่วงนี้ข้าพเจ้าใช้สีที่มีลักษณะทึบแสงผสมผสานเข้าไปในการสร้างสรรค์เพื่อต้องการให้เกิดบรรยากาศของสีที่ทำให้ดูแล้วมีระยะไม่แบนและสีที่มีความเปรียบต่างของสีแก่และสีโทนร้อน-เย็นที่มีค่าเปรียบต่างที่น้อยลง เพื่อต้องการให้บรรยากาศของสีมีความสงบกว่าผลงานในระยะของการสร้างสรรค์ในช่วงที่หนึ่ง

3. ช่วงของการสร้างสรรค์ผลงานโดยมีแรงบันดาลใจมาจากสถาปัตยกรรมไทยที่ยังคงความสมบูรณ์แบบ เป็นความสมบูรณ์ทั้งโครงสร้าง สีสน ได้แก่ โบสถ์ วิหารทั้งภายนอกและภายใน โดยเลือกเอาเฉพาะมุมบางมุมในส่วนของรายละเอียดของสถาปัตยกรรมที่ให้บรรยากาศสีที่งดงามเป็นบรรยากาศของสีที่ก่อให้เกิดความศรัทธาอันนำไปสู่ความสงบสุข โดยใช้ลักษณะของสีตามแบบช่วงที่สองคือมีทั้งสีที่ลักษณะโปร่งแสงและทึบแสงในการสร้างสรรค์ แต่ใช้ชุดสีที่มีค่าของความเปรียบต่างของสีแก่ ค่าของความเปรียบต่างของสีร้อน-เย็น

และค่าของความแตกต่างของค่าความสว่าง-มืดให้อยู่ในระดับที่มีค่ามากขึ้นกว่าการสร้างสรรค์ในช่วงที่สอง ซึ่งการสร้างสรรค์ทั้งสามช่วงนี้ข้าพเจ้าได้ใช้ลักษณะการจัดองค์ประกอบด้วยรูปทรงเปิดแทบทั้งสิ้น (ดังภาพที่ 6)



ภาพที่ 5 ภาพแสดงขั้นตอนกระบวนการการสร้างสรรค์, A ภาพถ่ายต้นแบบวัดวัดพระศรีรัตนศาสดาราม, B ภาพต้นแบบโครงร่างสีหรือภาพ (sketch), C ภาพผลงานที่สร้างสรรค์เสร็จแล้วสมบูรณ์



ภาพที่ 6 ผลงานชุดวิทยานิพนธ์กับการวิเคราะห์, A ผลงานการสร้างสรรควิทยานิพนธ์, B การเทียบค่าสีจากผลงานเพื่อแสดงค่าของความเปรียบต่างของสีแท้, C การเปรียบเทียบค่าน้ำหนักสีจากผลงานเพื่อแสดงค่าความเปรียบต่างของความสว่าง-มืดของสีที่มีค่าน้อย, D การแสดงโครงสร้างในแบบรูปทรง เปิดและทิศทางการแผ่ขยาย-เคลื่อนที่ของสีอย่างอิสระ, E ชาร์ทสีแสดงค่าน้ำหนักสีที่มีค่าน้ำหนักใกล้เคียงกันที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน



ภาพที่ 7 การซ้อนทับกันของเส้นสีที่มีความโปร่งแสงจนเกิดเป็นบรรยากาศของสีที่ระยิบระยับเคลื่อนไหวและสั่นสะเทือน



ภาพที่ 8 นิทรรศการการนำเสนอผลงานและการแสดงความก้าวหน้าของงานสร้างสรรค์ กระบวนการ/พัฒนาการ ณ หอศิลป์แห่งชาติ



ภาพที่ 9 นิทรรศการการนำเสนอผลงานเผยแพร่ยังต่างประเทศ ณ มหาวิทยาลัยSAINS เมืองปีนัง ประเทศมาเลเซีย

สรุป

กระบวนการของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะทั้ง แนวเรื่อง เทคนิควิธีการ ล้วนแล้วจะต้องมีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับบุคลิกลักษณะของผู้สร้างสรรค์ ทั้งความชื่นชอบ ประเพณีศิลปวัฒนธรรม ประสบการณ์ที่นอกเหนือจากทักษะฝีมือแล้วสิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่จะช่วยสนับสนุนส่งผลไปสู่สัมฤทธิ์ผลในงานศิลปกรรมแทบทั้งสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่างานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรมที่ดีควรจะต้องถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วในตัวผู้สร้างสรรค์ ผลงานการสร้างสรรคชุด “สี่แห่งความศรัทธาและสงบสุข” ก็เช่นกัน ข้าพเจ้านำเอาความรู้ประสบการณ์และความชื่นชอบความสนใจที่มีอยู่ในตัวข้าพเจ้าอันได้แก่ประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์ ตลอดจนความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแรงบันดาลใจขั้นต้นในการสร้างสรรค์ผลงานบนความเชื่อและสมมุติฐานที่ว่าสีนั้นสามารถที่จะกระตุ้นการหยั่งรู้ได้ เป็นความรู้สึกศรัทธาและสงบสุข โดยใช้กระบวนการทางเทคนิคที่มีลักษณะเฉพาะทางภาพพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหมในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยลักษณะคล้ายการปั๊มประทับหรือแสดมปีทีค่อยๆก่อตัวกันจนเกิดเป็นรูปทรงและเป็นบรรยากาศเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกที่เป็นนามธรรมสู่ผลงานการสร้างสรรค ผลงานที่ได้จากการสร้างสรรคนี้จึงเปรียบเสมือนเป็นการสำรวจอารมณ์ความรู้สึกที่อยู่ภายในจิตใจของข้าพเจ้าด้วยเอง วิธีการสร้างสรรคนี้จึงมีลักษณะคล้ายกับกระบวนการการสร้างสรรคผลงานของช่างไทยโบราณที่มีการประกอบกันขึ้นจากรูปทรงเล็กจนกลายเป็นรูปทรงใหญ่และแผ่ขยายกลายเป็นบรรยากาศของสี่แห่งความศรัทธาและสงบสุข วิธีการสร้างสรรคนี้นับว่าเป็นวิธีการของการสร้างสรรคที่แปลกใหม่ในกระบวนการสร้างสรรคผลงานศิลปะภาพพิมพ์ กล่าวคือเป็นการนำเอาเทคนิควิธีการทางภาพพิมพ์แม่พิมพ์ตะแกรงไหมมาใช้ในการสร้างสรรคร่วมกับกรรมวิธีทางด้านจิตรกรรมด้วยการปั๊มหรือการแสดมปีเป็นการแทนที่ของรอยฝีแปรง การพิมพ์หรือการแสดมปีนี้สร้างลักษณะร่องรอยที่กระบวนการทางด้านจิตรกรรมไม่สามารถทำได้ อาจกล่าวได้ว่าผลงานการสร้างสรรคของข้าพเจ้าจึงมีลักษณะทั้งด้านศิลปะ

ภาพพิมพ์และทางด้านจิตรกรรมผสมอยู่ร่วมกัน ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “สี่แห่งความศรัทธาและสงบสุข” นับเป็นผลงานการสร้างสรรคที่เราอาจไม่ได้ใช้ตามองเพื่อเข้าถึงความงามของการสร้างสรรค์ แต่เราอาจต้องใช้ใจในการสัมผัสเข้าถึงความศรัทธาและความสงบสุข ที่กำลังบอกเล่าด้วยบรรยากาศสีที่ไร้ซึ่งรูป อันเป็นแก่นแท้ของผลงานการสร้างสรรควิทยานิพนธ์ชุดนี้

วิทยานิพนธ์ชุด “สี่แห่งความศรัทธาและสงบสุข” จึงเป็นความมุ่งหวังของข้าพเจ้าที่ต้องการแสดงให้ผู้ชมรับรู้ถึงการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกความคิดในทัศนะส่วนตัวเกี่ยวกับสีในบรรยากาศของความศรัทธา อันส่งผลไปสู่ความสงบสุขภายในจิตใจ และยังได้เรียนรู้ถึงกระบวนการในการสร้างสรรค์ศิลปกรรมด้านภาพพิมพ์ที่มีอิสระมีความเป็นระบบระเบียบแบบแผนขั้นตอน สามารถทำการวิเคราะห์ผลงานได้อย่างถูกต้อง ทำให้เข้าใจหลักการสุนทรียภาพทางด้านความงามความมีคุณค่าและอารมณ์ความรู้สึกที่มีอยู่ในผลงานยังผลสัมฤทธิ์เป็นที่น่าพอใจอยู่ในช่วงระยะของการสร้างสรรค์ผลงานที่มีแรงบันดาลใจมาจากสถาปัตยกรรมไทยที่ยังคงความสมบูรณ์แบบนี้เอง ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะนั้นหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เรื่อง “สี่แห่งความศรัทธาและสงบสุข” จะเกิดประโยชน์ไม่มากนักน้อยแก่ผู้ที่มีความสนใจและผู้ที่ต้องการจะศึกษาในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กำจร สุนพงษ์ศรี, ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: วี.พรินทร์, 2554.

ชลุด นิมสมอ. องค์ประกอบของศิลปะ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2553.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะภาพพิมพ์. กรุงเทพฯ: ประจักษ์การพิมพ์, 2523.

วุฒิ วัฒนสิน, ประวัติศาสตร์ศิลปะ. กรุงเทพฯ: สีปประภา, 2552.

อารี สุทธิพันธ์. ศิลปะนิยม. กรุงเทพฯ: กระดาษสา, 2530.

โจอันเนท อิทเชน. องค์ประกอบของสี. แปลโดย วิญญู สถิตวิทยานันท์ และคนอื่นๆ, กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ม.ป.ป.

ภาษาต่างประเทศ

Christoph Heinrich. **Claude Monet**. Germany: Taschen, 2007.

Mark Rothko: Artworks by Date, เข้าถึงเมื่อ 10 กรกฎาคม 2559, เข้าถึงได้จาก

<http://www.wikiart.org/en/mark-rothko/no-5-no-22#close>

Mark Tobey. เข้าถึงเมื่อ 10 กรกฎาคม 2559. เข้าถึงได้จาก <https://www.pinterest.com/gillesbrisson/mark-tobey/>